

ПРО НОВИЙ ТЕХНІЧНИЙ РЕГЛАМЕНТ ОБЛАДНАННЯ, ЩО ПРАЦЮЄ ПІД ТИСКОМ

Із 23 січня 2020 р. усе обладнання, що працює під тиском, та агрегати з максимальним робочим тиском (PS) понад 0,5 бара, що вводяться в обіг в Україні, мають відповідати вимогам нового Технічного регламенту обладнання, що працює під тиском.

Новий Технічний регламент обладнання, що працює під тиском, який затверджено постановою КМУ від 16.01.2019 № 27 (далі – **Технічний регламент № 27**), розроблено з метою імплементації положень Директиви 2014/68/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15.05.2014 про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно надання на ринку обладнання, що працює під тиском (далі – **Директива 2014/68/ЄС**).

Технічний регламент № 27 набрав чинності 23.01.2020 р., тобто через 12 місяців з дня опублікування постанови КМУ від 16.01.2019 № 27. Із цієї ж дати (23.01.2020) втратив чинність Технічний регламент безпеки обладнання, що працює під тиском, затверджений постановою КМУ від 19.01.2011 № 35 (далі – **Технічний регламент № 35**).

Відповідно, із 23 січня 2020 року всі раніше видані сертифікати за Технічним регламентом № 35 перестають діяти для продукції, яка вводиться в обіг із зазначеної дати.

Перехідний період від застосування попереднього регламенту до впровадження нового Технічного регламенту становив 12 місяців.

Технічний регламент № 27 визначає:

- суттєві вимоги щодо безпечності (додаток 1 до Технічного регламенту № 27);
- обов'язки суб'єктів господарювання (виробників, уповноважених представників виробника, імпортерів, розповсюджувачів);
- класифікацію обладнання, що працює під тиском, та агрегатів, а також положення щодо презумпції відповідності;
- процедури оцінки відповідності залежно від категорії обладнання (рівня небезпеки);
- положення щодо схвалення на використання матеріалів;
- питання, пов'язані зі складанням декларації про відповідність, нанесенням знаку відповідності технічним регламентам;
- вимоги до призначених органів та визнаних незалежних організацій;
- положення щодо здійснення державного ринкового нагляду.

Обладнання, що працює під тиском, та агрегати можуть бути розміщені на ринку України та введені в експлуатацію за умови їх відповідності вимогам нового Технічного регламенту № 27, належного монтажу, технічного обслуговування та використання за призначенням.

Дія Технічного регламенту № 27

поширюється на:

Обладнання, що працює під тиском, та агрегати з максимальним робочим тиском (PS) понад 0,5 бара:

- посудини для газів, зріджених газів, розчинених під тиском газів, парів таких робочих середовищ, у яких тиск пари за максимально допустимої температури перевищує нормальний атмосферний тиск (1013 мілібар) більш як на 0,5 бара;

- обладнання, що працює під тиском, місткістю більш як 2 літри та призначене для утворення пари або перегрітої води за температури більш як 110° С, яке підігрівається полум'ям або іншим чином і якому загрожує небезпека перегріву, зокрема автоклави;
- трубопроводи для газів, зріджених газів, розчинених під тиском, пари і робочого середовища з тиском пари за максимально допустимою температурою не вище нормального атмосферного тиску (1013 мілібар) більш як на 0,5 бара;
- запобіжні пристрої, а також ті, що працюють під тиском і призначені для наведеного вище обладнання;
- агрегати, які включають не менш як одну одиницю обладнання, що працює під тиском, зазначеного вище, та які повинні задовольняти суттєвим вимогам щодо безпечності.

не поширюється на:

Обладнання, що працює під тиском, зазначене в пункті 2 Технічного регламенту № 27 (21 найменування), зокрема обладнання, що працює під тиском, яке підпадає під дію інших технічних регламентів:

- ✓ Технічного регламенту простих посудин високого тиску;
- ✓ Технічного регламенту рухомого обладнання, що працює під тиском;
- ✓ Технічного регламенту затвердження типу сільськогосподарських та лісогосподарських тракторів, їх причепів і змінних причіпних машин, систем, складових частин та окремих технічних вузлів;
- ✓ Технічного регламенту щодо складових частин і характеристик колісних сільськогосподарських та лісогосподарських тракторів;
- ✓ Технічного регламенту приладів, що працюють на газоподібному паливі;
- ✓ Технічного регламенту безпеки машин;
- ✓ Технічного регламенту щодо медичних виробів;
- ✓ Технічного регламенту низьковольтного електричного обладнання;
- ✓ Технічного регламенту обладнання та захисних систем, призначених для використання в потенційно вибухонебезпечних середовищах;
- ✓ Технічного регламенту ліфтів і компонентів безпеки для ліфтів.

Технічний регламент № 27 визначає **суб'єктів господарювання**, зазначаючи їх ролі та обов'язки. Згідно з п. 3б, «у разі коли імпортер або розповсюджувач вводить в обіг під своїм найменуванням чи торговельною маркою або модифікує введені в обіг обладнання, що працює під тиском, або агрегати у такий спосіб, що це може вплинути на їх відповідність вимогам Технічного регламенту, він вважається виробником та повинен виконувати обов'язки виробника...».

Основні обов'язки виробників:

- скласти технічну документацію, визначену в додатку 3 до Технічного регламенту № 27;
- провести відповідну процедуру оцінки відповідності;
- скласти декларацію про відповідність і нанести знак відповідності технічним регламентам;
- зберігати технічну документацію та декларацію про відповідність протягом 10 років після введення в обіг або надання на ринку обладнання;
- забезпечувати застосування процедур, необхідних для підтримання відповідності серійного виробництва вимогам цього Технічного регламенту;
- врахувати ризики, які становить обладнання, що працює під тиском, або агрегати, у разі визнання доцільності, з метою захисту здоров'я та безпеки споживачів (користувачів);
- якщо є підстави вважати, що обладнання становить ризик, потрібно негайно повідомити про це відповідному органу державного ринкового нагляду, зокрема подати йому відомості про невідповідності та вжиті коригувальні заходи.

Класифікація обладнання, що працює під тиском

Обладнання, що працює під тиском, згідно з Технічним регламентом № 27, класифікують **за категоріями I, II, III, IV.**

Категорію обладнання визначають з урахуванням:

- робочого середовища, для якого вони призначені (є чотири групи робочого середовища: газоподібні небезпечні та безпечні та рідинні небезпечні та безпечні);
- максимально допустимого тиску PS;
- місткості (V) посудин (у разі потреби);
- номінального діаметру (DN) трубопроводів (у разі потреби).

Робоче середовище – газ, рідина або пара у чистому вигляді або у вигляді їх суміші. Робоче середовище може містити суспензію твердих речовин.

Робоче середовище (речовини та суміші) класифікують як небезпечне згідно з класами фізичної загрози або загрози здоров'ю, визначеними в пп. 7 і 8 ст. 2 Регламенту (ЄС) № 1272/2008 Європейського Парламенту та Ради від 16.12.2008 щодо класифікації, маркування та пакування речовин і сумішей, внесення змін і доповнень до Директив 67/548/ЄЕС та 1999/45/ЄС та внесення змін до Регламенту (ЄС) № 1907/2006.

Для визначення категорії використовується відповідна діаграма, яка наведена в додатку 2 до Технічного регламенту № 27. Чим вища категорія, тим небезпечніша продукція. Технічні вимоги до класифікації обладнання наведено в пп. 7–9 Технічного регламенту № 27.

Суттєві вимоги щодо безпечності наведено в додатку 1 до Технічного регламенту № 27.

Презумпція відповідності

На виконання п. 38 Технічного регламенту № 27 наказом № 1200 від 06.08.2019 р. Мінсоцполітики України затверджено Перелік національних стандартів, що ідентичні гармонізованим європейським стандартам та відповідність яким надає презумпцію відповідності обладнання, що працює під тиском, вимогам Технічного регламенту обладнання, що працює під тиском, затвердженого постановою КМУ від 16.01.2019 № 27.

Цей перелік сформовано на основі переліку гармонізованих європейських стандартів, опублікованого в Офіційному віснику ЄС C326 від 14.09.2018. Проте на сьогодні в цьому переліку не враховано гармонізовані європейські стандарти, які опубліковані в Офіційному віснику ЄС L 250 від 30.09.2019, а це ще 14 стандартів.

ПРОЦЕДУРИ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ

Перед введенням в обіг обладнання, що працює під тиском, або агрегатів виробник або уповноважений представник має забезпечити виконання процедур оцінки відповідності.

Процедури оцінки відповідності визначаються за категорією, за якою класифікується обладнання.

Виробник може обрати застосування однієї з процедур (Модуля оцінки відповідності), викладених для категорії обладнання, за якою його класифіковано (*табл. 1*). Також виробник може обрати одну з процедур, що застосовується для вищої категорії (у разі наявності).

Модулі оцінки відповідності

Таблиця 1

Категорія обладнання, що працює під тиском	Модулі оцінки відповідності згідно з Технічним регламентом № 27 (для Категорії III та IV – поєднання пари модулів на вибір виробника)	
Категорія I	Модуль А. Внутрішній контроль виробництва (декларування) (п.п. 1–6 Додатка 3)	
Категорія II	Модуль А2. Внутрішній контроль виробництва з проведенням перевірок обладнання, що працює під тиском, які проводять під наглядом через певні інтервали часу (п.п. 7–13 Додатка 3)	
	Модуль D1. Забезпечення якості процесу виробництва (п.п. 56–73 Додатка 3)	
	Модуль E1. Забезпечення якості контролю та проведення випробувань обладнання, що працює під тиском (п.п. 90–106 Додатка 3)	
Категорія III	Модуль В. Експертиза типу – типу проекту (п.п. 24–33 Додатка 3)	+ Модуль D. Відповідність типу на основі забезпечення якості виробничого процесу (п.п. 40–55 Додатка 3)
	Модуль В. Експертиза типу – типу виробництва (п.п. 14–23 Додатка 3)	+ Модуль F. Відповідність типу на основі перевірки обладнання, що працює під тиском (п.п. 107–115 Додатка 3)
		+ Модуль E. Відповідність типу на основі забезпечення якості обладнання, що працює під тиском (п.п. 74–89 Додатка 3) + Модуль C2. Відповідність типу на основі внутрішнього контролю виробництва з проведенням перевірок обладнання, що працює під тиском, під наглядом через певні інтервали часу (п.п. 34–39 Додатка 3)
Категорія IV	Модуль H. Відповідність на основі цілковитого забезпечення якості (п.п. 123–138 Додатка 3)	
	Модуль В. Експертиза типу – типу виробництва (п.п. 14–23 Додатка 3)	+ Модуль D. Відповідність типу на основі забезпечення якості виробничого процесу (п.п. 40–55 Додатка 3)
		+ Модуль F. Відповідність типу на основі перевірки обладнання, що працює під тиском (п.п. 107–115 Додатка 3)
	Модуль H1. Відповідність на основі цілковитого забезпечення якості з експертизою проекту (п.п. 139–161 Додатка 3)	
	Модуль G. Відповідність на основі перевірки одиниці продукції (п.п. 116–122 Додатка 3)	

Процедури оцінки відповідності, що застосовуються для різних категорій, та порівняння їх у чинному й попередньому технічних регламентах наведено в **табл. 2**.

Модулі оцінки відповідності, що застосовувалися в Технічному регламенті № 35, були визначені згідно з чинними на час його прийняття нормативами, проте не актуалізовані згідно з постановою КМУ від 13.01.2016 № 95 «Про затвердження модулів оцінки відповідності, які використовуються для розроблення процедур оцінки відповідності, та правил використання модулів оцінки відповідності».

Тому бачимо, що є розбіжності між новим і попереднім Технічними регламентами. Але модулі оцінки відповідності та поєднання пари модулів в обох регламентах, по суті, однакові.

Порівняння процедури оцінки відповідності для різних категорій обладнання, що працює під тиском, у Технічному регламенті № 35 та Технічному регламенті № 27 Таблиця 2

Категорія	Технічний регламент № 35 (з урахуванням вимог Директиви 97/23/ЄС)	Технічний регламент № 27 (імплементация положень Директиви 2014/68/ЄС)
I	A або Aa	A
II	Aa	A2
	Dd	D1
	Ee	E1
III	B + Cc	B (тип виробництва) + C2
	B + E	B (тип виробництва) + D
	Bb + D	B (тип проекту) + D
	Bb + F	B (тип проекту) + F
	H	H
IV	B + D	B (тип виробництва) + D
	B + F	B (тип виробництва) + F
	G	G
	Hh	H1

Особливості застосування модулів оцінки відповідності

Модулі (процедури) оцінки відповідності, що застосовуються в чинному Технічному регламенті № 27 (табл. 1), визначені в додатку 3 до цього регламенту. Варто зауважити, що в Технічному регламенті № 27 застосовуються практично всі наявні модулі оцінки відповідності та їх модифікації.

МОДУЛЬ А. Застосовується лише для обладнання категорії I. Виробник розробляє технічну документацію, яка повинна давати змогу оцінити відповідність обладнання, що працює під тиском, відповідним вимогам, а також містить опис проведення і результати належного аналізу та оцінки ризику (ризиків) (п. 2 додатка 3 до Технічного регламенту № 27). Модуль А завершується складанням декларації про відповідність та нанесенням знаку відповідності без залучення призначеного органу з оцінки відповідності (**ООВ**).

Згідно з п. 9 Технічного регламенту № 27, обладнання, що працює під тиском, та агрегати з робочими параметрами рівними або нижче меж категорії I, але з тиском вище нормального атмосферного тиску (1013 мілібар) більш як на 0,5 бара, повинні бути спроектовані та виготовлені відповідно до вимог щодо належної інженерної практики, які застосовуються в Україні. Для цього випадку виробник також складає декларацію про відповідність.

МОДУЛЬ А2. Проведення перевірок обладнання, що працює під тиском, проводять під наглядом через певні інтервали часу (пп. 7–13 додатка 3 до Технічного регламенту № 27).

Виробник забезпечує та декларує під свою повну відповідальність, що відповідне обладнання, що працює під тиском, задовольняє вимоги Технічного регламенту № 27.

Виробник складає технічну документацію, яка повинна давати можливість оцінити відповідність обладнання, що працює під тиском, відповідним вимогам, а також включає

належний аналіз та оцінку ризику (ризиків). У технічній документації повинні зазначатися застосовні вимоги та пов'язані з проведенням оцінки відповідності питання проектування, виробництва і функціонування обладнання, що працює під тиском.

Технічна документація повинна містити, зокрема, такі елементи:

- загальний опис обладнання, що працює під тиском;
- технічний проект і виробничі креслення та схеми складових частин, деталей агрегатів, тощо;
- описи та пояснення, необхідні для розуміння таких креслень та схем, а також для експлуатації обладнання, що працює під тиском;
- перелік застосованих стандартів та/або інших відповідних технічних специфікацій, відповідність яким надає презумпцію відповідності продукції суттєвим вимогам;
- результати проектних розрахунків, проведених експертиз;
- протоколи випробувань.

Виробник вживає всіх необхідних заходів для того, щоб виробничий процес та його моніторинг забезпечували відповідність виготовленого обладнання, що працює під тиском, технічній документації та вимогам Технічного регламенту № 27.

У новому Технічному регламенті № 27 є вимога щодо *остаточної оцінки та перевірки обладнання, що працює під тиском*. Виробник проводить остаточну оцінку обладнання, що працює під тиском, моніторинг якої здійснюється шляхом проведення планових та позапланових перевірок призначеним органом, обраним виробником.

Призначений орган повинен проводити перевірки продукції або забезпечувати проведення таких перевірок через певні інтервали часу, визначені таким органом, з метою перевірки якості внутрішніх перевірок обладнання, що працює під тиском, беручи до уваги, зокрема, технологічну складність обладнання, кількість виробів.

Остаточна оцінка обладнання, що працює під тиском, передбачає випробування на стійкість до тиску, яке проводять у формі випробування гідростатичним тиском за тиску, щонайменше рівному значенню, наведеному в п. 53 додатка 1 до Технічного регламенту № 27.

Для обладнання, що працює під тиском, віднесеного до категорії I, таке випробування може проводитися із застосуванням статистичних методів.

Остаточна оцінка агрегатів повинна також передбачати перевірку запобіжних пристроїв у частині їх відповідності вимогам, зазначеним у п. 22 додатка 1 до Технічного регламенту № 27.

Під час позапланових перевірок призначений орган:

- визначає фактичне проведення виробником остаточної оцінки відповідно до пп. 33–36 додатка 1 до Технічного регламенту № 27;
- відбирає зразки обладнання, що працює під тиском, на виробництві чи в складських приміщеннях для проведення перевірок.

Виробник під відповідальність призначеного органу наносить ідентифікаційний номер призначеного органу, що проводив нагляд під час виробничого процесу.

Виробник наносить знак відповідності технічним регламентам на кожну одиницю обладнання, що працює під тиском, що задовольняє застосовні вимоги Технічного регламенту № 27 та складає письмову декларацію про відповідність для моделі обладнання, що працює під тиском. У декларації про відповідність зазначається інформація, яка дає змогу ідентифікувати обладнання, що працює під тиском, для якого її складено.

Обов'язки виробника, викладені у пп. 11, 12 додатка 1 до Технічного регламенту № 27, можуть бути виконані його уповноваженим представником від його імені та під його відповідальність за умови визначення таких обов'язків у дорученні.

З урахуванням викладеного визначаємо, що Модуль A2 передбачає відвідування виробництва призначеним органом.

МОДУЛЬ В. Згідно з Технічним регламентом № 27 розбитий на Модуль В (тип виробництва) та Модуль В (тип проекту). У старому Технічному регламенті № 35 були аналогічні модулі: Модуль В (перевірка типу) та Модуль Вb (перевірка типу конструкції).

МОДУЛЬ В (експертиза типу – типу виробництва). Експертиза типу – типу виробництва складається з оцінки відповідності технічного проекту обладнання, що працює під тиском, шляхом перевірки технічної документації та підтвердних доказів та перевірки зразка, що є репрезентативним для виробництва обладнання, що працює під тиском.

Підхід той самий, що й у Модулі В (перевірка типу) у старому Технічному регламенті № 35, проте змінилися вимоги до технічної документації й підтвердних доказів та вимоги до обов'язків призначених органів.

Згідно з підпунктом 1 п. 17 Технічного регламенту № 27 призначений орган повинен:

- провести оцінку матеріалів, якщо вони не відповідають застосовним національним стандартам, або схвалення на використання матеріалів, та перевірку сертифіката, виданого виробником матеріалу;
- затвердити процедури для виконання нерознімного з'єднання частин обладнання, що працює під тиском, або перевірити, чи вони затверджені раніше;
- переконатися, що персонал, який виконує нерознімні з'єднання частин обладнання, що працює під тиском, та здійснює неруйнівний контроль, має відповідну кваліфікацію або атестацію.

Сертифікат дійсний протягом 10 років з можливістю поновлення, технічний файл повинен зберігатися протягом 10 років після введення в обіг обладнання, що працює під тиском.

МОДУЛЬ В (експертиза типу – типу проекту). Експертиза типу – типу проекту складається з оцінки відповідності технічного проекту обладнання, що працює під тиском, що проводиться шляхом експертизи технічної документації та підтвердних доказів, без проведення експертизи зразка.

Оцінка відповідності за **Модулем В** (експертиза типу – типу проекту) є частиною процедури оцінки відповідності, під час якої призначений орган розглядає технічний проект обладнання, що працює під тиском, і перевіряє та засвідчує, що технічний проект обладнання відповідає вимогам Технічного регламенту № 27.

Технічний регламент № 35 передбачав оцінку відповідності за Модулем Вb (перевірка типу конструкції), що проводиться призначеним органом на всіх стадіях проектування, виготовлення та застосування обладнання з метою оцінки відповідності його конструкції вимогам цього Технічного регламенту. Призначений орган проводить експертизу технічної документації щодо конструкції обладнання; погоджує застосування матеріалів, з'ясовує, чи проведена атестація технології виконання нерознімних з'єднань та персоналу, який виконує операції з нерознімних з'єднань і неруйнівного контролю.

Застосовують **Модуль В** (експертиза типу – типу проекту), як і Модуль Вb, перш за все для габаритного обладнання з великою вартістю, щоб уникнути невідповідності готового виробу вимогам регламенту та стандартів після виготовлення.

Для сертифіката по Модулю В (експертиза типу – типу проекту) не потрібно проводити експертизу зразка, термін дії сертифіката – 10 років з можливістю поновлення у разі виготовлення того ж самого обладнання, а технічний файл повинен зберігатися 10 років після виготовлення останнього виробу.

МОДУЛЬ С2. Відповідність типу на основі внутрішнього контролю виробництва з проведенням перевірок обладнання, що працює під тиском, під наглядом через певні інтервали часу є частиною процедури оцінки відповідності, за допомогою якої виробник виконує обов'язки, викладені в пп. 35–38 додатка 3 до Технічного регламенту № 27, та гарантує і заявляє під свою виключну відповідальність, що обладнання, що працює під тиском, відповідає типу, **описаному в сертифікаті експертизи типу**, і задовольняє застосовні до нього вимоги Технічного регламенту.

Призначений орган перевіряє фактичне проведення виробником остаточної оцінки відповідно до пп. 33–36 додатка 1 до Технічного регламенту № 27.

Призначений орган, за вибором виробника, проводить перевірки продукції або доручає проведення таких перевірок через певні інтервали часу, визначені органом

з метою перевірки якості внутрішніх перевірок обладнання, що працює під тиском, з урахуванням, зокрема, технологічної складності продукції та обсягу виробництва.

Призначений орган оцінює обсяг виробництва обладнання для зразка та визначає необхідність проведення або забезпечення проведення остаточної оцінки чи її частини для зразків обладнання, що працює під тиском.

Остаточна оцінка обладнання, що працює під тиском, передбачає випробування на стійкість до тиску, яке проводиться у формі випробування гідростатичним тиском за тиску, щонайменше рівному значенню, наведеному в п. 53 додатка 1 до Технічного регламенту № 27.

Загалом Модуль С2 і Модуль А2 схожі. Різниця лише в тому, що метою під час виконання Модуля С2 є підтвердження відповідності продукції, що виготовляється серійно, сертифікованій продукції за модулем В (експертиза типу – типу виробництва); а Модуль А2 самостійно забезпечує відповідність продукції категорії II вимогам Технічного регламенту № 27.

Вимоги до системи менеджменту якості перевіряються згідно з модулями Н, Н1, D, D1, Е, Е1.

Модулі Н, Н1, D, D1, Е, Е1 стосуються системи управління якістю для проектування, виробництва, контролю та проведення випробувань готової продукції.

Модуль Н охоплює все перелічене. Модуль Н1 додатково вимагає проведення експертизи проекту (по суті, це В + Н).

Модулі D, D1 охоплюють елементи системи управління якістю для виробництва, контролю та проведення випробувань готової продукції (не охоплює проектування).

Модулі Е, Е1 охоплюють елементи системи управління якістю для контролю та проведення випробувань готової продукції (не охоплює етапи проектування та виробництва).

На проведення оцінки системи управління якістю стосовно відповідного обладнання, що працює під тиском, виробник подає заявку обраному ним призначеному органу.

Призначений ООВ повинен проводити періодичні аудиторські перевірки і надавати виробникові аудиторський звіт.

Регулярність проведення періодичних аудиторських перевірок повинна бути такою, щоб повторна оцінка проводилася кожні три роки.

Документація стосовно системи управління якістю повинна давати можливість однозначно тлумачити програми, плани, настанови і протоколи (записи) щодо якості та, зокрема, містити належний опис документальних підтверджень, таких як акти технічного огляду і дані випробувань, дані калібрування, звіти щодо кваліфікації або атестації відповідного персоналу, включно з тими працівниками, що виконують нерознімні з'єднання частин і неруйнівні випробування.

Вимоги модулів оцінки відповідності Н, Н1, D, D1, Е, Е1 викладено в Технічному регламенті № 27. **З вимогами цих модулів також можна ознайомитися, звернувшись до нашої організації.**

МОДУЛЬ F. Усі вироби досліджуються окремо й підлягають проведенню належних випробувань.

У разі відсутності відповідних національних стандартів, відповідність яким надає презумпцію відповідності обладнання, що працює під тиском, суттєвим вимогам, призначений ООВ повинен:

- переконатися, що працівники, які виконують нерознімні з'єднання частин обладнання та проводять неруйнівні випробування, мають кваліфікацію або атестацію;
- перевірити сертифікати, видані виробником матеріалів;
- організувати проведення остаточної перевірки і контрольного випробування та перевірити запобіжні пристрої у разі їх наявності.

МОДУЛЬ G. Застосовується для одиначної продукції чи невеликої кількості продукції.

Обраний виробником призначений орган проводить належні дослідження та випробування, які визначені у відповідних національних стандартах та/або технічних специфікаціях, відповідність яким надає презумпцію відповідності обладнання, що працює під тиском, суттєвим вимогам, визначеним у додатку 1 до Технічного регламенту № 27. У

разі відсутності такого національного стандарту та/або технічної специфікації відповідний призначений орган приймає рішення про те, які випробування необхідно провести.

Для обладнання, що працює під тиском, віднесеного до категорій II–IV, виробник додатково повинен забезпечити виконання таких вимог:

Вимоги до неруйнівного контролю

Неруйнівні випробування нерознімних з'єднань обладнання, що працює під тиском, проводяться кваліфікованим персоналом. Для обладнання, що працює під тиском, віднесеного до категорій III і IV, оцінку відповідності персоналу з неруйнівних методів контролю проводить незалежна організація, визначена відповідно до п. 67 Технічного регламенту № 27.

Вимоги до технологій зварювання (нерознімних з'єднань) та сертифікації зварювальників

Для обладнання, що працює під тиском, віднесеного до категорій II–IV, проводиться оцінка відповідності технології виконання нерознімних з'єднань та персоналу, який їх виконує, організацією, якою на вибір виробника може бути призначений орган чи незалежна організація. Оцінка відповідності технології виконання нерознімних з'єднань проводиться згідно з вимогами п. 29 додатка 1 до Технічного регламенту № 27. Згідно з вимогами додатка 3 до Технічного регламенту № 27 (пп. 17, 27, 119) призначений орган затверджує процедури здійснення нерознімних з'єднань (атестація технології зварювання).

Нерознімне з'єднання складових частин, що забезпечують стійкість до тиску обладнання, а також складових частин, що безпосередньо приєднують до них, повинне здійснюватися кваліфікованим персоналом відповідно до належних робочих процедур (сертифікація зварювальників проводиться акредитованим органом із сертифікації персоналу, призначеним на виконання робіт згідно з Технічним регламентом № 27).

Схвалення на використання матеріалів

Схвалення на використання матеріалів – технічний документ, у якому визначені характеристики матеріалу, призначеного для багаторазового використання під час виготовлення обладнання, що працює під тиском, якщо використання матеріалів не регулюється національними стандартами.

Призначений орган визначає та проводить або організовує проведення належних перевірок і випробувань для засвідчення відповідності типу матеріалу відповідним вимогам Технічного регламенту № 27.

Копію схвалення на використання матеріалів надсилають до центрального органу виконавчої влади, що відповідає за впровадження цього Технічного регламенту, та призначених органів.

Вимоги щодо схвалення на використання матеріалів зазначені в пп. 50–55 Технічного регламенту № 27.

Призначений орган проводить схвалення на використання матеріалів або оцінку матеріалів, якщо вони не відповідають застосовним національним стандартам.

Якщо матеріали, що використовуються для виробництва обладнання, що працює під тиском, відповідають застосовним національним стандартам, призначений орган проводить перевірку сертифіката, виданого виробником затвердженого до використання матеріалу відповідно до вимог п. 44 додатка 1 до Технічного регламенту № 27.

Документація для проведення оцінки відповідності за модулями В, F та G

Технічна документація повинна давати можливість оцінити відповідність обладнання, що працює під тиском, відповідним вимогам і включає належний аналіз та оцінку ризику (ризиків). У технічній документації повинні зазначатися застосовні вимоги та пов'язані з

проведенням оцінки відповідності питання проектування, виробництва і функціонування обладнання, що працює під тиском.

Технічна документація повинна містити, зокрема, такі елементи:

- загальний опис обладнання, що працює під тиском;
- технічний проект і виробничі креслення та схеми складових частин, деталей агрегатів, контурів тощо;
- описи та пояснення, необхідні для розуміння таких креслень та схем, а також для експлуатації обладнання, що працює під тиском;
- перелік застосованих у повному чи неповному обсязі національних стандартів та/або інших відповідних технічних специфікацій, відповідність яким надає презумпцію відповідності продукції суттєвим вимогам;
- результати виконаних проектних розрахунків, проведених експертиз (досліджень);
- протоколи випробувань;
- інформацію щодо випробувань, передбачених для виробництва;
- підтвердні докази відповідності рішення технічного проекту *(документи, що використані, коли відповідні національні стандарти не застосовані в повному обсязі, результати випробувань, із застосуванням інших відповідних технічних специфікацій)*;
- необхідні детальні відомості стосовно затвердження технологічних процесів нерознімних з'єднань та методики випробувань та кваліфікації або атестації відповідного персоналу;
- відомості про затверджені технології виконання нерознімних з'єднань та атестацію персоналу, який їх виконує (кваліфікація зварників), – WPQR. Документи повинні відповідати вимогам стандартів ISO;
- сертифікати персоналу, що проводить неруйнівні випробування нерознімних з'єднань (NDT), відповідно до вимог ISO.

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ВІДПОВІДНІСТЬ І ЗНАК ВІДПОВІДНОСТІ

Декларація про відповідність складається згідно з примірною структурою, встановленою в додатку 4 до Технічного регламенту № 27.

У п. 58 Технічного регламенту № 27 зазначено: *«У разі коли на обладнання, що працює під тиском, або агрегат поширюється дія кількох технічних регламентів, що передбачають складення декларації про відповідність, повинна бути складена єдина декларація про відповідність таким технічним регламентам. У декларації про відповідність повинні зазначатися відповідні технічні регламенти, включаючи відомості про їх офіційне опублікування».*

Знак відповідності технічним регламентам наноситься перед введенням обладнання, що працює під тиском, або агрегату в обіг.

Знак відповідності технічним регламентам повинен супроводжуватися ідентифікаційним номером призначеного органу, якщо такий орган залучений на етапі контролю виробництва, зокрема у разі використання модулів H, H1, D, D1, E, E1, A2, C2, а також F та G.

Після знаку відповідності технічним регламентам та ідентифікаційного номера призначеного органу можуть бути нанесені інші маркування, що вказують на особливий ризик або використання (п. 65 Технічного регламенту № 27).

ПРИЗНАЧЕНІ ООВ

Оцінку відповідності згідно з Технічним регламентом № 27 відповідно до ЗУ «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» можуть провести призначені органи та визнані незалежні організації з оцінки відповідності (ООВ).

У документі EA-2/17 М:2016 щодо акредитації з метою нотифікації є вимоги щодо відповідності стандартам з оцінки відповідності, що придатні для акредитації та мають перевагу над неспорідненими регламентами та модулями.

Для Технічного регламенту № 27 і застосованих у ньому процедур оцінки відповідності перевагу мають:

- затвердження персоналу з неруйнівного контролю; затвердження персоналу щодо нерознімних з'єднань – перевагу має ДСТУ EN ISO/IEC 17024 (вимоги до органів, що проводять сертифікацію персоналу);
- затвердження процедури щодо нерознімних з'єднань – перевагу має ДСТУ EN ISO/IEC 17020 (вимоги до роботи різних типів органів з інспектування);
- затвердження матеріалів на європейському рівні – перевагу має ДСТУ EN ISO/IEC 17065 (вимоги до органів з сертифікації продукції, процесів та послуг);
- оцінка відповідності для більшості застосованих у Технічному регламенті № 27 модулів оцінки відповідності – перевагу має ДСТУ EN ISO/IEC 17065 (вимоги до органів із сертифікації продукції, процесів та послуг).

На цей час в Україні є три ООВ, призначених Мінекономіки під Технічний регламент № 27.

Державний ринковий нагляд і контроль за обладнанням, що працює під тиском, або агрегатами здійснюються відповідно до ЗУ «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» з урахуванням вимог цього Технічного регламенту (пп. 92, 93 Технічного регламенту № 27).

Відповідно до ст. 44 ЗУ «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» та п. 91 Технічного регламенту № 27 передбачено утворення секторальної групи для координації та співпраці між призначеними органами та визнаними незалежними організаціями. На цей час секторальна група в межах Технічного регламенту № 27 ще не створена.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами аналізу Технічного регламенту № 27 можна зробити висновок, що новий технічний регламент ґрунтується на Директиві 2014/68/ЄС і фактично повністю відповідає цій Директиві в частині технічних вимог, термінів і процедур оцінки відповідності. Відсутні тільки позиції, що стосуються нотифікації ООВ та порядку роботи з обладнанням або агрегатами під тиском, що становлять ризик на національному рівні. У новому технічному регламенті більше уваги приділено застосованим матеріалам, кваліфікації персоналу та аналізу ризиків.

Варто зазначити, що Технічний регламент № 27 потребує ширшого вивчення та роз'яснення як для суб'єктів господарювання, так і для ООВ. Крім того, потрібно вивчати європейську практику щодо цих питань, а також запозичувати досвід у нотифікованих органів.

Сподіваємося, що впровадження й належне виконання вимог Технічного регламенту № 27 забезпечить суттєву безпечність обладнання, що працює під тиском, та агрегатів з максимальним робочим тиском (PS) понад 0,5 бара і допоможе просуванню продукції українських виробників на ринок Євросоюзу.

Володимир Папазов, директор ТОВ «ТЕСКО», керівник Органу з оцінки відповідності «ТЕСКО», канд. техн. наук, аудитор, експерт технічний

Ольга Папазова, заступник директора ТОВ «ТЕСКО», аудитор

Наталія Махомадей, провідний фахівець ТОВ «ТЕСКО»

Павло Щербаков, керівник групи сертифікації та оцінки відповідності продукції ТОВ «ТЕСКО», аудитор, експерт технічний